

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Vakbijlage Bureau Documenten

Al sinds 1994 doet Bureau Documenten van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) onderzoek naar (bron)documenten uit de hele wereld. Per jaar onderzoeken we meer dan 50.000 documenten op echtheid, oplopend tot 100.000 in 2022. Met die kennis dragen we bij aan een veilige samenleving. Deze Vakbijlage dient als leeswijzer bij de Verklaring van Onderzoek van Bureau Documenten.

Inhoudsopgave

1. Onze kennis	2
2. Afnemers van onze diensten	2
3. Borging van onze expertise	2
4. Onze onderzoeken	3
5. Legalisatie	4
6. Bevindingen	4
7. Verklaring van Onderzoek	5
8. Conclusies	6
9. Beperkingen	10
10. Beheer Documenten	10
11. Contra-expertise	10
12. Internationale projecten	11

1. Onze kennis

Bij Bureau Documenten werken documentdeskundigen die op het hoogste niveau zijn opgeleid om documenten te onderzoeken. Daarbij kan het gaan om brondocumenten zoals geboorteaktes, identiteitskaarten of huwelijksaktes, maar ook om documenten die in een asielpcedure kunnen worden ingebracht, zoals arrestatiebevelen, gerechtelijke uitspraken, kranten of oproepen voor de dienstplicht. Onze documentdeskundigen hebben jarenlange ervaring met documentonderzoek en zijn gespecialiseerd in een eigen aandachtsgebied. We zorgen ervoor dat onze deskundigheid geborgd is en kunnen daardoor een objectieve benadering garanderen.

Het terugdringen van identiteits- en documentfraude is een belangrijke taak van Bureau Documenten. Om daar goede uitvoering aan te kunnen geven, werken we nauw samen met andere landen en organisaties. Specifieke kennis over brondocumenten delen we met (internationale) controlerende overheidsinstanties in de database DISCS. Deze database, die sinds 1998 door Bureau Documenten is ontwikkeld, bevat technische echtheidskenmerken van buitenlandse brondocumenten, zowel in omschrijvingen als in afbeeldingen. Hoewel Bureau Documenten aanvankelijk de enige partij was die verantwoordelijk was voor invoer van de gegevens in DISCS, wordt er nu ook samengewerkt met landen als Canada, Australië, Noorwegen, de Verenigde Staten en Denemarken. Dichter bij huis dragen ook de RDW en het ministerie van Buitenlandse Zaken bij aan het vullen en up-to-date houden van DISCS. Interpol en Frontex verspreiden DISCS via hun eigen kanalen over de hele wereld.

Om onze kennis over te brengen op anderen, ontwikkelt en verzorgt Bureau Documenten trainingen, voorlichting en adviseert zij bij (inter)nationale opleidingen voor documentonderzoek aan bron- en reisdocumenten. We geven intern zowel e-opleidingen als fysieke opleidingen op basis-, gevorderd en expertniveau. Ook geven we in Nederland opleidingen aan overheidsinstanties zoals Kmar, RDW, Politie, Douane en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Tevens verzorgt Bureau Documenten internationale trainingen. Daarover staat meer beschreven in hoofdstuk 12.

2. Afnemers van onze diensten

Bureau Documenten voert onderzoek uit voor zowel nationale als internationale overheidsdiensten. Bureau Documenten is weliswaar opgehangen onder de IND, maar werkt als adviseur op afstand van haar belangrijkste afnemers de Immigratie- en Naturalisatiedienst en gemeentes. Daarnaast worden documenten onderzocht op verzoek van de politie, Koninklijke Marechaussee, RDW en Nederlandse Ambassades in het buitenland. Voor al deze klanten geldt dat de echtheid van documenten die als bewijsmiddel door aanvragers worden overgelegd, essentieel is.

3. Borging van onze expertise

Om internationaal te kunnen opereren, is het belangrijk dat we onze kennis bijhouden en delen met anderen. Bureau Documenten heeft van kwaliteitsbewaking een speerpunt gemaakt.

3.1 Kwaliteitsbewaking

Bureau Documenten is lid van de Kwaliteitskring Documenten en Betaalmiddelen (KD&B). De 160 leden van deze kring zijn afkomstig uit diverse organisaties, maar houden zich allemaal bezig met forensisch-technisch documentonderzoek. KD&B stelt zich ten doel de kwaliteit van het deskundigenonderzoek aan documenten te bevorderen o.a. door het organiseren en faciliteren van bijeenkomsten waar kennisuitwisseling plaatsvindt tussen haar leden.

Daarnaast is Bureau Documenten lid van de EDEWG, European Document Expert Working Group. De EDEWG is onderdeel van het ENFSI, European Network of Forensic Institutes. De EDEWG houdt zich onder andere bezig met het uitwisselen van informatie en expertise, kwaliteitsbewaking van documentonderzoek, harmonisatie in onderzoeksmethoden en technieken, ring onderzoeken en samenwerken in R&D.

3.2 Opleidingen van onderzoekers en deskundigen van Bureau Documenten

De documentonderzoekers, -deskundigen en -experts van Bureau Documenten zijn tot op het hoogste niveau opgeleid om documenten te onderzoeken. Wil je als documentonderzoeker bij Bureau Documenten aan de slag kunnen, dan is een hbo forensische opleiding vereist, aangevuld met een opleiding documentonderzoek van de Politieacademie, het Opleidings-, Trainings- en Kenniscentrum Koninklijke Marechaussee (OTCKMar) en/of het IDcentre.

Elk jaar organiseren we diverse opleidings- en trainingsmogelijkheden om vakkennis en vaardigheden te vergroten.

4. Onze onderzoeken

Een document wordt door Bureau Documenten grondig onderzocht. Afhankelijk van de beschikbaarheid van referentie- en vergelijkingsmateriaal en overige informatie worden documenten aan een combinatie van technisch, tactisch en empirisch onderzoek onderworpen. Documenten worden zorgvuldig onderzocht, ook in combinatie met andere documenten die door dezelfde persoon zijn aangeleverd. Waar mogelijk worden eerder aangeleverde documenten in dit onderzoek betrokken.

4.1 Technisch onderzoek

Bij technisch onderzoek aan een document wordt onderzoek gedaan naar de verschillende productietechnieken en beveiligingskenmerken die in een document voorkomen. Onder technisch onderzoek wordt verstaan: het onderzoek aan aanwezige echtheidskenmerken zoals watermerken en druktechnieken en ook aan aanwezige waarmerken zoals stempelafdrukken en handtekeningen. Met dit onderzoek stellen we vast, of sluiten we uit, dat er sporen zijn van gewijzigde gegevens of vervalsing.

De gebruikte technieken worden vergeleken met beschikbaar referentiemateriaal. Is er geen referentiemateriaal beschikbaar, dan wordt vergeleken met eerder onderzochte documenten, zowel positief als negatief beoordeelde, en met informatie in referentiesystemen. Beveiligingskenmerken zijn per document verschillend in soort en in aantal.

Voorbeelden van technische onderzoeksvragen zijn:

- Heeft het document het juiste watermerk?
- Is het document gedrukt of is het geprint met een printer?
- Zijn er wijzigingen of andere onregelmatigheden zichtbaar aan het document?
- Zijn deze wijzigingen gewaarmerkt door de autoriteiten?
- Is op een andere manier vast te stellen of deze wijziging een ambtelijke verschrijving is?
- Zijn de stempelafdrukken op het document gestempeld of nagebootst met een printtechniek?
- Is de pasfoto origineel aangebracht of is die vervangen?

Gebruikte apparatuur bij technisch onderzoek

Technisch onderzoek wordt door ons uitgevoerd met verschillende apparatuur. De apparatuur van *Foster & Freeman (VSC8000/HS)* en *Projectina (Spectra Pro)* wordt onder andere gebruikt om verschillende, op het oog dezelfde, inktten te onderscheiden door met filters en lichtkleuren te variëren. De *Leica (M80) microscopen* vergroten van 8 tot 100 keer. De *Hirox digitale microscoop (HRX-01)* vergroot van 70 tot maximaal 700 keer, waardoor zeer gedetailleerd naar elementen op documenten gekeken kan worden. Het *Electro Statisch Detectie Apparaat (ESDA)* kan doordrukschrift op verschillende ondergronden zichtbaar maken.

Schrijfmachine- en handschriftonderzoek

Bij Bureau Documenten doen deskundigen handschriftvergelijkingsonderzoek naar de ondertekening van documenten. We geven aan of deze overeen komt met vergelijkingsmateriaal of dat deze nagebootst is. Bij schrijfmachineonderzoek gaat het erom vast te stellen of de machineschriftproducties door dezelfde schrijfmachine zijn geproduceerd.

Bureau Documenten heeft expertise in huis om dit soort onderzoek te doen en zet deze onder andere in bij nader onderzoek aan documenten.

Fotovergelijkonderzoek

Indien IND'ers tijdens werkzaamheden geconfronteerd worden met (pas)foto's op documenten of social media waarbij twijfel bestaat of de gelaatskenmerken wel of niet overeenkomen, kan Bureau Documenten de foto's vergelijken. De onderzoeksmogelijkheden zijn afhankelijk van de kwaliteit en kwantiteit van de foto's. Onderzoeksvraag op basis van twee foto's kan zijn: betreft dit dezelfde persoon? Of: betreft dit verschillende personen? Afhankelijk van de situatie kunnen beide resultaten fraude betekenen. In de Vakbijlage Fotovergelijking wordt fotovergelijkonderzoek verder toegelicht.

4.2 Tactisch onderzoek

Zowel de verschijningsvorm van documenten, als de opmaak en afgifte hiervan kan in de loop van de tijd wijzigen. Ook de wet- en regelgeving met betrekking tot documenten kan wijzigen. Bureau Documenten informeert zich over gewijzigde verschijningsvormen, bevoegdheden van lokale functionarissen en van wijzigende lokale wet- en regelgeving. Dit gebeurt bijvoorbeeld in samenwerking met partners als het ministerie van Buitenlandse Zaken en haar Ambassades en de internationale DISCS partners.

Bij een tactisch onderzoek wordt onder andere onderzocht of de verschijningsvorm van het document overeenkomt met de datum waarop het is afgegeven. Onderzoek naar de verschijningsvorm in relatie tot opmaak en afgifte noemen we ‘tactisch onderzoek’.

Op documenten worden (droog)stempelafdrukken, en/of zegels en/of handtekeningen aangebracht ter autorisatie.

Wanneer documenten gelegaliseerd zijn, betekent dit in principe dat de hogere autoriteit kennis heeft van de verschijningsvorm van de bevoegdheden, stempelafdrukken en handtekeningen van de lagere autoriteit. In sommige landen ligt de verantwoordelijkheid voor de verschijningsvormen bij lagere overheden, waardoor hogere overheden niet geïnformeerd worden over wijzigingen.

4.3 Empirisch onderzoek

In empirisch onderzoek wordt geprobeerd regelmaat te ontdekken in de waargenomen verschijnselen, om zo inzicht te krijgen en tot een algemeen geldende uitspraak te komen. Wij verzamelen op diverse manieren vergelijkingsmateriaal. Dit materiaal wordt expliciet niet op basis van persoonsgegevens geregistreerd, het gaat om documentkenmerken. Door middel van empirisch onderzoek en patroonherkenning kan kennis over technische en tactische elementen in documenten worden uitgebreid. Hierbij geldt: hoe meer materiaal er voor handen is, hoe specifiek de beoordeling door Bureau Documenten.

5. Legalisatie

Veel documenten hebben na afgifte een legalisatieketen doorlopen. Vaak worden autorisaties door lokale ambtenaren gelegaliseerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken of het ministerie van Justitie, waarna de keten vervolgd wordt bij het ministerie van Buitenlandse Zaken van het land van herkomst van het document. Deze keten wordt in ieder land zelfstandig vastgesteld. De Nederlandse Ambassade krijgt over het algemeen regelmatig updates van de bevoegde legalisatieambtenaren op het ministerie van Buitenlandse Zaken van het gastland. De frequentie en de zorgvuldigheid van de updates verschilt per land. De updates worden door het ministerie van Buitenlandse Zaken in DISCS geplaatst.

Legalisatiemedewerkers op ministeries van Buitenlandse Zaken beschikken zelden over technische onderzoeksapparatuur en zijn vanwege ontbrekende documentdeskundigheid ook onvoldoende in staat om technische fraude te onderkennen. Hierdoor worden in Nederland soms gelegaliseerde documenten aangeboden die nooit afgegeven zijn door de lokale autoriteiten. Weinig landen beschikken over een gedigitaliseerd bevolkingsbestand, wat bij legalisatie geraadpleegd zou kunnen worden. Verklaringen van buitenlandse Ambassades in Nederland die documenten uit hun land van herkomst bevestigen, stuiten vaak op dezelfde problemen.

Gelet hierop en gelet op ervaringen van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken zijn Nederlandse Ambassades gestopt met het legaliseren van documenten. Zij willen geen schijnzekerheid creëren door het plaatsen van een Nederlandse legalisatie. Wanneer de Nederlandse Ambassade in een land nog wel legaliseert, houdt dat niet automatisch in dat de documenten betrouwbaar zijn. Ondanks aanwezigheid van een legalisatie op een document kan dit door Bureau Documenten dus wel negatief beoordeeld worden. Bureau Documenten constateert met regelmaat wijzigingen/vervalsingen in gelegaliseerde documenten, evenals valse legalisaties.

Apostilles bevestigen enkel dat de ambtenaar die een document als laatste ondertekend heeft bevoegd is. Een apostille bevestigt nooit de inhoud van een document. Bureau Documenten treft met regelmaat echte apostilles aan op valse documenten, evenals valse of vervalste apostilles.

6. Bevindingen

Er wordt een Verklaring van Onderzoek opgesteld wanneer documenten negatief beoordeeld zijn. De verschillende resultaten van het technisch-, tactisch- en empirisch onderzoek worden gerapporteerd onder de kop “Controle”. Deze bevindingen kunnen geconstateerde feiten zijn, zoals “de basisgegevens zijn aangebracht met een printtechniek (toner)”. Andere bevindingen zijn het resultaat van weging van de feiten, zoals “De opmaak en afgifte wijkt af van het beschikbare vergelijkingsmateriaal”. De onderzoeksbevindingen worden gewogen om tot een conclusie te komen. De weging van de bevindingen is afhankelijk van verschillende factoren:

- de technische beschrijving van het specifieke document;
- het aantal en de kwaliteit van de echtheidskenmerken (hoe moeilijk zijn deze na te maken);
- de omvang van het vergelijkingsmateriaal (één specimen kan voldoende zijn);
- de betrouwbaarheid van het gehele vergelijkingsmateriaal;
- het vergelijkingsmateriaal uit de plaats van afgifte;
- het vergelijkingsmateriaal uit de periode van afgifte;
- de vastgestelde fraude aan het vergelijkingsmateriaal;
- lokale wetgeving en lokaal beleid;
- kennis verkregen door Factfinding-missies (FFM) naar het land van herkomst door onze documentdeskundigen;
- de waarde die aan de afwijking gehecht wordt (waarbij een gewijzigd geboorteadres in een geboortakte anders wordt gewogen dan een gewijzigd documentnummer).

Deze lijst is niet limitatief. De positieve en negatieve elementen uit een combinatie van bovenstaande factoren worden gewogen door de documentdeskundige, waarna de hoogte van de waarschijnlijkheidsconclusie wordt bepaald.

7. Verklaring van Onderzoek

Logistiek van documentonderzoek

Nadat een document is onderzocht, wordt het onderzoeksresultaat verwerkt in het digitale dossier. Als er geen bijzonderheden zijn geconstateerd, dan worden de onderzoeksresultaten direct verwerkt. Op verzoek van de aanvragende ambtenaar kan een Verklaring van Onderzoek gegenereerd worden.

Wanneer een document negatief wordt beoordeeld of wanneer er vermeldenswaardige bevindingen zijn, wordt altijd door de documentonderzoeker een Verklaring van Onderzoek opgemaakt. De Verklaring van Onderzoek wordt vervolgens aangeboden aan een documentdeskundige die het onderzoek en de conclusie van de documentonderzoeker beoordeelt. Indien de documentdeskundige de wijze van onderzoek, de inhoud van de verklaring en de conclusie bevestigt, stelt hij de Verklaring van Onderzoek digitaal definitief. Deze collegiale check vormt een vast onderdeel van het onderzoek om de kwaliteit van de adviezen te waarborgen. Pas als dit stadium is gepasseerd, komt de Verklaring van Onderzoek beschikbaar voor de overheidsdienst die het documentonderzoek heeft aangevraagd.

De naam van de documentonderzoeker is in de Verklaring van Onderzoek opgenomen, de naam van de documentdeskundige die de Verklaring definitief stelt niet. De naam van de documentdeskundige is wel in het digitale systeem opgenomen. In de Verklaring van Onderzoek staat geen handtekening, omdat deze valt onder de substitutie-aanvraag van de IND.

Veel voorkomende termen

Onder de kop 'Controle' in de Verklaring van Onderzoek wordt puntsgewijs opgesomd wat de onderzoeker heeft vastgesteld. Dit betreft feitelijke informatie. Hierin worden enkele veel voorkomende termen gebruikt die hier nader toegelicht worden.

Verschijningsvorm

Betreft zowel de layout als de productie-technieken en beveiligingstechnieken van het document vóórdat er persoonsgegevens zijn aangebracht en vóórdat dit geautoriseerd wordt. Ook specifieke elementen op documenten, zoals stempelafdrukken, hebben een verschijningsvorm.

Opmaak en afgifte

De methoden en technieken die gebruikt zijn voor de invulling van het document en alle waarmerken die op het document voor autorisatie zijn aangebracht.

Druktechniek

Ambachtelijk vakwerk voor massaproductie. Voorbeelden van druktechnieken zijn offset, hoogdruk, plaatdruk, zeefdruk.

Printtechniek

Afkomstig uit een digitale printer. Voorbeelden van printtechnieken zijn inkjet- en tonerprinter.

Reproductietechniek

Zie ook printtechniek. Afkomstig uit een digitale printer, kopieerapparaat of multifunctional.

Radering

Verwijdering van gegevens. Wij maken onderscheid tussen mechanische radering (wegkrassen van gegevens met een scherp voorwerp) en chemische radering (oplossen of wegwassen van gegevens met chemische middelen).

Waarmerken

Documenten worden voorzien van verschillende elementen om de herkomst te bevestigen, zoals afdrukken van inktstempels, handtekeningen, legeszegels, afdrukken van droogstempels, lakzegels.

Afdruk van een inktstempel

Onder inktstempel wordt het gereedschap verstaan waarmee afdrukken worden gemaakt. Een afdruk van een inktstempel is het op het document zichtbare resultaat.

Tardieve registratie

Registratie die niet binnen de wettelijke termijn heeft plaatsgevonden. De wettelijke termijn wordt meestal in het burgerlijk wetboek van het land van herkomst van het document vastgesteld en varieert per land.

Legalisatie

Hiermee kan elke stap in de legalisatieketen worden bedoeld, dus meer dan alleen de legalisatie door de Nederlandse Ambassade in het land van herkomst van het document. Meestal wordt benoemd over welke legalisatie opmerkingen worden gemaakt.

Apostille

Landen die aangesloten zijn bij het Apostille-verdrag mogen openbare documenten van de burgerlijke stand voorzien van een Apostille, in plaats van een legalisatie. Voorwaarden voor Apostilles staan op deze website:

www.hcch.net/en/instruments/conventions/specialised-sections/apostille

8. Conclusies

Hoewel de wetgever het begrip authentiek gebruikt voor documenten, werkt dit mogelijk verwarrend. Authentiek betekent immers echt en betrouwbaar. Om die reden spreekt Bureau Documenten niet over authenticiteit van documenten. Bureau Documenten heeft geconstateerd dat de authenticiteit van een document op drie punten wordt vastgesteld, het papier/kaartje moet echt zijn, de invulling en ondertekening moet bevoegd gedaan zijn en de inhoud moet juist zijn.

In een Verklaring van Onderzoek worden daarom in principe drie conclusies getrokken.

1. **Echtheid:** De eerste conclusie betreft de technische echtheid van het document. Dit houdt in dat wordt beoordeeld of het document voldoet aan de technische eisen van dit specifieke document. De conclusie over de echtheid van het document gaat uitdrukkelijk niet over de personalisering en de autorisatie.
2. **Opmaak en Afgifte:** De tweede conclusie betreft de opmaak en afgifte van het document. Hierin wordt beoordeeld of de variabele gegevens en de autorisatie(s) op de juiste wijze zijn aangebracht en of het echte en juiste autorisaties zijn.
3. **Inhoud:** De derde conclusie betreft de inhoud van het document. Bureau Documenten doet meestal geen uitspraak over de juistheid van de inhoud van een document omdat wij de feitelijkheid van de informatie in het document niet vast kunnen stellen.

8.1. Gradaties van conclusies

De in de Verklaring van Onderzoek te hanteren conclusies zijn gebaseerd op het bestuursrecht. Het betreft de gradaties: **mogelijk**, **zeer wel mogelijk**, **waarschijnlijk**, **hoogstwaarschijnlijk** en **met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid** (echt/niet echt). Iedere gradatie kan zowel door 'echt' als 'niet echt' gevolgd worden. Naast genoemde gradaties worden uiteraard de conclusies **echt**, **vals en vervalst gebruikt**. Uitleg (betekenis) van de genoemde conclusies staat hieronder opgenomen. Behalve de genoemde conclusies kan worden geconcludeerd dat het document frauduleus verkregen is, dus verkregen op basis van onjuiste andere documenten. Tenslotte is het ook mogelijk dat we geen uitspraak kunnen doen over de echtheid, opmaak en afgifte en inhoud van een document omdat hiervoor voldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal ontbreekt. Het document is dan wel volledig onderzocht.

Voor elk van de drie conclusies (echtheid, opmaak en afgifte en inhoud) worden de genoemde gradaties gebruikt.

Soorten conclusies en gradaties in waarschijnlijkheidsconclusies:	Mate van zekerheid:
"echt", "vals", "vervalst", "frauduleus verkregen"	Absolute zekerheid
"met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid (niet)"	Bijna absolute zekerheid
"hoogstwaarschijnlijk (niet)"	Grote mate van zekerheid
"waarschijnlijk (niet)"	Behoorlijke mate van zekerheid
"zeer wel mogelijk (niet)"	Iets minder zekerheid dan de conclusie "waarschijnlijk"
"mogelijk (niet)"	Laagste vorm van zekerheid
"niet te beoordelen"	Geen zekerheid

Wanneer we positief zijn over een document en dus niet meer energie dan nodig aan dat document willen besteden, beoordelen we dat document soms met "positief". Die conclusie 'positief' is niet zonder meer gelijk te stellen met 'echt'. Uit navraag en ervaring is gebleken dat het voor de ambtenaar die het document ontvangt binnen een procedure niet belangrijk is of een document als "mogelijk echt" of als "hoogstwaarschijnlijk echt" door ons beoordeeld is.

8.2 Toelichting op de conclusies

In de conclusies wordt verwezen naar specimen, referentiemateriaal en vergelijkingsmateriaal. Hieronder verstaat Bureau Documenten het volgende:

- "**Specimen**" staat voor voorbeelddocumenten die door de Nederlandse overheid of door ketenpartners waarmee bureau Documenten samenwerkt ontvangen zijn van de overheid in het land van herkomst.
- "**Referentiemateriaal**" wordt enkel gebruikt wanneer specimina beschikbaar zijn. Dit kan zowel documenten als autorisaties en legalisaties betreffen, en ook andere door overheden verstrekte informatie.
- "**Vergelijkingsmateriaal**" wordt gebruikt na analyse en empirisch onderzoek van dit specifieke document of vergelijkbare documenten. Dat kunnen documenten zijn van hetzelfde type uit een andere periode of regio. Vervalste documenten kunnen eveneens als "vergelijkingsmateriaal" gebruikt worden, dit zijn immers echte documenten waaraan wijzigingen zijn aangebracht. Valse documenten worden eveneens als vergelijkingsmateriaal gebruikt.

Beoordeling van Echtheid

Wij concluderen pas met absolute zekerheid dat een document echt of vals is, wanneer specimina, of met specimen vergelijkbare informatie van de autoriteiten in het land van herkomst, aanwezig zijn. Wanneer deze niet aanwezig zijn, worden lagere waarschijnlijkheidsconclusies getrokken.

Een andere reden om een document als “vals” te beoordelen is op grond van feitelijke of technische onmogelijkheden. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een document uit de “Republiek Suriname” uit 1960, toen de “Republiek Suriname” niet bestond. Ook een document uit de Tweede Wereldoorlog, geproduceerd met een inkjetprinter, wordt beoordeeld als “vals”.

Een ongeautoriseerde wijziging in een document of een vals element op een ‘echt’ document kan leiden tot de conclusie ‘vervalst’.

Alleen documenten die na onderzoek echt of “met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid” echt bevonden worden, worden als “vervalst” beoordeeld als er een ongeautoriseerde wijziging is aangebracht. Soms treffen we wijzigingen aan in documenten die na onderzoek niet “echt” of “met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid” echt bevonden worden. Deze worden niet “vervalst” genoemd. Bij dergelijke wijzigingen wordt een negatieve conclusie geformuleerd over de opmaak en afgifte.

Echt
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
Hoogstwaarschijnlijk echt
Waarschijnlijk echt
Zeer wel mogelijk echt
Mogelijk echt
Niet te beoordelen
Mogelijk niet echt
Zeer wel mogelijk niet echt
Waarschijnlijk niet echt
Hoogstwaarschijnlijk niet echt
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
Vals/vervalst

Beoordeling van Opmaak en afgifte

Zonder specimina van de handtekening en stempelafdruk wordt absolute zekerheid over de bevoegdheid van de verstreckende ambtenaar niet gegeven. Van documenten die niet conform de nationale wet- en regelgeving zijn verstrekt, wordt de opmaak en afgifte negatief beoordeeld zelfs wanneer hierop autorisaties staan waarvan specimina handtekeningen en stempelafdrucken beschikbaar zijn. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer een registratienummer verwijst naar een bepaalde afgiftelecatie, maar het document is niet afkomstig uit die afgiftelecatie.

Wanneer wordt vastgesteld dat een document met een grote mate van zekerheid niet is opgemaakt en afgegeven door bevoegde autoriteiten, is de echtheid van dit document niet meer relevant. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer documenten gestolen zijn of niet ambtshalve zijn afgegeven (op de markt gekocht). Een document kan zijn afgegeven en geautoriseerd door iemand die hiertoe niet (meer) bevoegd was. Technisch is het document in orde. Tactisch is dit niet het geval. Het feit dat de gegevens op een “origineel papier” zijn aangebracht doet niet meer ter zake aangezien (met grote mate van zekerheid) vastgesteld is dat het document onjuist is opgemaakt en afgegeven.

In dergelijke gevallen wordt de conclusie over echtheid meestal samengevoegd met de conclusie over de opmaak en afgifte van het document.

Bevoegd
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
Waarschijnlijk bevoegd
Zeer wel mogelijk bevoegd
Mogelijk bevoegd
Niet te beoordelen
Mogelijk niet bevoegd
Zeer wel mogelijk niet bevoegd
Waarschijnlijk niet bevoegd
Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
Niet bevoegd/frauduleus verkregen

Beoordeling van Inhoud

In gevallen waarin bijvoorbeeld meerdere documenten van één persoon worden overgelegd met tegenstrijdige informatie met betrekking tot geboortedatum, of ouders, kan een negatieve uitspraak gedaan worden over de inhoud. Ook als men documenten op onofficiële wijze van de verkeerde, ongeautoriseerde, personen krijgt, kan men daarin correcte gegevens laten opnemen. Wij stellen ons op het standpunt dat documenten die niet goed zijn, nooit de gegevens die er in staan kunnen bevestigen.

Voorbeelden beoordeling

Voorbeeld 1

- Bureau Documenten onderzoekt een identiteitskaart met echtheidskenmerken
- Bureau Documenten heeft geen specimen van het document
- Alle echtheidskenmerken zijn aanwezig
- Het document heeft een documentnummer
- Bij Bureau Documenten is informatie beschikbaar dat dit documentnummer hoort bij een stad
- Het document is afgegeven in een andere stad
- Op het document staat een afdruk van een inktstempel
- Bureau Documenten heeft specimen van de afdruk van die inktstempel uit dezelfde periode

	Echt
X	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
	Hoogstwaarschijnlijk echt
	Waarschijnlijk echt
	Zeer wel mogelijk echt
	Mogelijk echt
	Niet te beoordelen
	Mogelijk niet echt
	Zeer wel mogelijk niet echt
	Waarschijnlijk niet echt
	Hoogstwaarschijnlijk niet echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
	Vals/vervalst

	Bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
	Waarschijnlijk bevoegd
	Zeer wel mogelijk bevoegd
	Mogelijk bevoegd
	Niet te beoordelen
	Mogelijk niet bevoegd
	Zeer wel mogelijk niet bevoegd
	Waarschijnlijk niet bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
X	Niet bevoegd/frauduleus verkregen

Het document is met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt, maar dit is niet meer relevant, nu het door een vervalsers is ingevuld en afgegeven. In de Verklaring van Onderzoek wordt opgenomen: Het document is niet bevoegd opgemaakt en afgegeven. Dezerzijds kan niet worden vastgesteld of het document inhoudelijk juist is.

Voorbeeld 2

- Bureau Documenten onderzoekt een handgeschreven brief op commercieel verkrijgbaar papier
- Het document is ondertekend met een handtekening en naam
- Het document heeft een stempelafdruk waarin een functie van de ondertekenaar staat
- De naam en functie zijn te googelen
- Er is geen referentie- of vergelijkingsmateriaal van de ondertekenaar beschikbaar
- Wanneer een naam en functie op internet te vinden zijn, zijn deze ook voor vervalzers te vinden.

	Echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
	Hoogstwaarschijnlijk echt
	Waarschijnlijk echt
	Zeer wel mogelijk echt
	Mogelijk echt
X	Niet te beoordelen
	Mogelijk niet echt
	Zeer wel mogelijk niet echt
	Waarschijnlijk niet echt
	Hoogstwaarschijnlijk niet echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
	Vals/vervalst

	Bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
	Waarschijnlijk bevoegd
	Zeer wel mogelijk bevoegd
	Mogelijk bevoegd
X	Niet te beoordelen
	Mogelijk niet bevoegd
	Zeer wel mogelijk niet bevoegd
	Waarschijnlijk niet bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
	Niet bevoegd/frauduleus verkregen

In de Verklaring van Onderzoek wordt opgenomen: Gelet op het ontbreken van voldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal kan niet worden vastgesteld of het document echt is en bevoegd is opgemaakt en afgegeven. Dezerzijds kan niet worden vastgesteld of het document inhoudelijk juist is.

Voorbeeld 3

- Bureau Documenten onderzoekt een geboorteakte
- Het hele document is geprint met een tonerprinter op wit papier en bevat geen echtheidskenmerken
- Het geboortjaar is weggekrast en er is met pen een nieuw geboortjaar bijgeschreven
- Ook het persoonsnummer is op die manier gewijzigd
- De wijzigingen zijn niet gewaarmerkt door de afgevende autoriteit
- Het document is voorzien van een stempelafdruk en een handtekening
- Bureau Documenten heeft onvoldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal van deze stempelafdruk en handtekening

Echt
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
Hoogstwaarschijnlijk echt
Waarschijnlijk echt
Zeer wel mogelijk echt
Mogelijk echt
X Niet te beoordelen
Mogelijk niet echt
Zeer wel mogelijk niet echt
Waarschijnlijk niet echt
Hoogstwaarschijnlijk niet echt
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
Vals/vervalst
Bevoegd
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
Waarschijnlijk bevoegd
Zeer wel mogelijk bevoegd
Mogelijk bevoegd
Niet te beoordelen
Mogelijk niet bevoegd
Zeer wel mogelijk niet bevoegd
Waarschijnlijk niet bevoegd
Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
X Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
Niet bevoegd/frauduleus verkregen

In de Verklaring van Onderzoek wordt opgenomen: Gelet op het ontbreken van voldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal kan voor wat betreft de echtheid van het document geen uitspraak worden gedaan. Gelet op de ongeautoriseerde wijzigingen is het document hoogstwaarschijnlijk niet in deze gewijzigde staat opgemaakt en afgegeven door daartoe bevoegde autoriteiten. Dezerzijds kan niet worden vastgesteld of het document inhoudelijk juist is.

8.3 Toepasbaarheid van de conclusies

Er wordt geen uitspraak over de bruikbaarheid van het document gedaan, omdat iedere afnemende dienst verschillend beleid heeft voor de bruikbaarheid van documenten. Bureau Documenten is adviseur en het is aan de geadviseerde om te beoordelen of het document met de door ons gegeven conclusies bruikbaar is voor de procedure waarin het als bewijsmiddel is overgelegd of ingenomen. Een tardieve geboorteregistratie kan bijvoorbeeld door Bureau Documenten als “echt” worden beoordeeld, maar de behandelend ambtenaar kan op basis het dossier besluiten om geen waarde te hechten aan de inhoud van het document. In het dossier kan bijvoorbeeld een verklaring van de “ouder” zitten, waarin deze enkele jaren geleden verklaarde geen kinderen te hebben.

Elke Verklaring van Onderzoek is openbaar. In de Verklaring van Onderzoek wordt vermeld welke bijzonderheden zijn vastgesteld in het onderzochte document. De omschrijving van deze bijzonderheden worden doorgaans niet in detail weergegeven en zijn soms summier. Dit is een bewuste keus van Bureau Documenten. De reden hiervoor is dat de informatie die aan de omschrijving ten grondslag ligt in nieuwe vervalsingen wordt teruggevonden en daarmee is niet openbaarmaking noodzakelijk voor de veiligheid van de Staat en de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten. Bovendien is sommige informatie vertrouwelijk verkregen van de autoriteiten van het land van herkomst van het document, en is Bureau Documenten te verstaan gegeven dat op de vertrouwelijkheid van de desbetreffende informatie wordt gerekend. Wanneer een Verklaring van Onderzoek wordt gebruikt in een procedure, heeft de behandelend ambtenaar een *vergewisplicht*. Hij of zij moet begrijpen wat in de verklaring staat. Indien dit niet het geval is, kan de behandelend ambtenaar contact opnemen met Bureau Documenten. Vanaf 1 januari 2022 laat de IND het vergewissen van negatief beoordeelde documenten uitvoeren door Team Onderzoek en Expertise Land en Taal van de IND.

Indien behoefte bestaat aan een nadere toelichting op een documentonderzoek kan een documentonderzoeker of documentdeskundige, bij uitzondering, als *getuige-deskundige* ter terechtzitting optreden. In dat geval kan contact worden opgenomen met Bureau Documenten, via burdoc.onderzoek@ind.nl. In verband met de werkdruk kan niet aan ieder verzoek gehoor gegeven worden.

9. Beperkingen

Alle originele documenten kunnen technisch onderzocht worden op fraude. Er zijn wel beperkingen.

9.1 Ontbreken van vertalingen

Bureau Documenten stelt als voorwaarde dat originele documenten met vertaling worden aangeboden. Dat is niet omdat documentonderzoekers de betreffende taal niet machtig zijn maar om interpretaties uit te sluiten. Documentonderzoekers zijn immers geen beëdigd vertaler. Het ontbreken van een vertaling beperkt de onderzoeksmogelijkheden. Tactische informatie is moeilijker te interpreteren zonder vertaling. Documenten uit landen met afwijkende jaartelling en andere lettertekens dan de Gregoriaanse, kunnen zonder vertaling voornamelijk op technieken beoordeeld worden. Er zijn situaties waarin zonder vertaling niet duidelijk is welke stempelafdrukken en handtekeningen geplaatst zijn voor autorisatie, en welke voor legalisatie. Het is de verantwoordelijkheid van de aanbieder van de documenten om originele documenten met een vertaling aan te leveren voor onderzoek. Bureau Documenten vertaalt niet zelf en laat ook geen documenten vertalen.

9.2 Ontbreken van vergelijkingsmateriaal

Sommige documenten worden lokaal opgemaakt en afgegeven en soms ook lokaal geproduceerd. Bureau Documenten beschikt over veel vergelijkingsmateriaal. Wanneer dit ontbreekt en er geen verificatiemogelijkheden zijn of deze geen resultaat opleveren, kan niet altijd een uitspraak worden gedaan over de echtheid of over opmaak en afgifte van een document. Van lokale autoriteiten is niet altijd betrouwbaar vergelijkingsmateriaal beschikbaar. Wanneer documenten geautoriseerd zijn door een onbekende lokale ambtenaar of politieagent, wordt over de opmaak en afgifte van dergelijke documenten evenmin een uitspraak gedaan. De documenten worden wel onderzocht. Indien er bijzonderheden worden aangetroffen op een document waarvan de echtheid beoordeeld wordt als “geen uitspraak” kunnen deze bijzonderheden leiden tot een negatieve conclusie. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan een gewijzigde geboortedatum waarbij andere inkt is gebruikt voor de wijziging dan voor de overige informatie in dat document.

9.3 Ontbreken van het originele document

Soms ontvangen we vertalingen waaraan een kopie van een document gehecht is. Ook komt het voor dat door een Nederlandse gemeente gewaarmerkte kopieën van documenten worden aangeboden. Dit gebeurt vaak wanneer men aanneemt met een origineel te maken te hebben. Aan (gewaarmerkte) kopieën kan echter slechts beperkt onderzoek uitgevoerd worden.

De echtheidskenmerken in het papier zijn niet te onderzoeken omdat het aangeboden papier uit de multifunctional van de aanbieder of vertaler komt. Ook vervalsingen door middel van raderingen zijn op kopieën niet vast te stellen. De (gewaarmerkte) kopie wordt wel onderzocht. Op basis van technische en of tactische elementen kan soms wel een oordeel worden gegeven.

10. Beheer Documenten

Bureau Documenten beheert alle documenten die tijdens de asielprocedure overgelegd worden. Documenten voor grensoverschrijding en/of identiteitsdocumenten die niet vals of vervalst zijn worden aan de vreemdeling geretourneerd bij inwilliging van de verblijfsaanvraag dan wel bij daadwerkelijk vertrek uit Nederland. Indien de documenten op basis van objectieve feiten of omstandigheden noodzakelijk zijn voor de vreemdeling om de terugkeer voor te bereiden dan wel een (herhaalde) verblijfsaanvraag in te dienen kan de Dienst Terugkeer en Vertrek daarin faciliteren. Documenten die door Bureau Documenten als vals, vervalst, frauduleus verkregen, “met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid” of “hoogstwaarschijnlijk” niet echt of niet bevoegd zijn beoordeeld, worden niet teruggebracht in het rechtsverkeer. Bureau Documenten is aangewezen als strafrechtelijk bewaarder door het College van PGS van het Openbaar Ministerie.

Documenten die op verzoek van een andere overheidsinstantie worden onderzocht worden naar die instantie geretourneerd. De betreffende instantie is verantwoordelijk voor een eventueel vervolgtraject (bv. aangifte bij de politie) en/of retournering aan de aanvrager.

11. Contra-expertise

Bureau Documenten faciliteert documentonderzoek door een contra-documentexpert. Omdat valse/vervalste documenten niet terecht mogen komen in het maatschappelijk verkeer stuurt Bureau Documenten het document op aan de contra-expert. Dit gebeurt pas nadat afspraken zijn gemaakt over het in dezelfde staat aan Bureau Documenten retourneren van het betreffende document. In sommige zaken, waarbij het om vergelijkend en/of inhoudelijk onderzoek gaat, volstaat het verstrekken van een gewaarmerkte kleurenkopie. Het opsturen van het origineel blijft dan achterwege. Na ontvangst van de contra-expertise schrijft een documentdeskundige van Bureau Documenten een weerwoord.

12. Internationale projecten

Onze medewerkers organiseren (inter)nationale seminars op het gebied van documentonderzoek en trainingen, geven voorlichtingen en adviezen aan (inter)nationale opleidingen. Deze opleidingen hebben betrekking op documentonderzoek aan (bron)documenten en zijn bedoeld voor ambtenaren die belast zijn met documentonderzoek en identiteitsvaststelling.

12.1 Opleidingen

Bureau Documenten heeft opleidingen verzorgd en ontwikkeld voor diverse (inter)nationale projecten en organisaties, zoals de NVVB, Kmar, Frontex, BuZa, MIGRECO, EASO en ICMPD.

12.2 Factfinding-missies

Ten behoeve van onderzoek en het up to date houden van DISCS, verzamelt Bureau Documenten specimina (voorbeelden) van brondocumenten, stempelafdrukken en handtekeningen van bevoegde autoriteiten. Bovendien onderzoekt Bureau Documenten van diverse documenten de verkrijgingprocedures, onder andere door intensivering van de samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken en zelfstandige Factfinding-missies.

Er hebben in de afgelopen jaren Factfinding-missies plaatsgevonden naar onder meer:

- Angola
- Armenië
- Bagdad, Irak (in het kader van een EU missie)
- Bagdad, Irak (in samenwerking met het Norwegian ID Centre NID)
- Bangladesh (in samenwerking met het Danish NIDC)
- China
- Eritrea (in samenwerking met het Norwegian ID Centre NID)
- Filipijnen
- Georgië
- Guinee
- India
- India (in samenwerking met het Norwegian ID Centre NID)
- Jordanië
- Kameroen (in samenwerking met het Danish NIDC)
- Koerdisch Gebied in Irak (in samenwerking met de Zweedse Immigratiedienst)
- Koerdisch Gebied in Irak (in samenwerking met Danish NIDC)
- Marokko
- Nigeria
- Oeganda
- Palestijns Gebied (in samenwerking met het Danish NIDC)
- Sierra Leone
- Soedan (in samenwerking met het Norwegian ID Centre NID)
- Suriname
- Vietnam

12.3 Projecten

- Voor Frontex is meegewerkt aan het maken van een handboek voor de controle van Iraakse documenten, Afghaanse documenten, Jemenitische documenten en een update van het handboek Syrische documenten.
- We werken samen en verzorgen trainingen met betrekking tot nieuw op te richten ID-Centres in Europa.
- Onze medewerkers worden ook uitgeleend aan Frontex. Zij worden ingezet op documentcontrole met name aan de buitengrenzen van Europa als ALDO (Advanced Level Document Officers).

Vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze bijlage kunt u sturen naar: burdoc.onderzoek@ind.nl

Versie: April 2023